

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep.
0030 OSLO

AAMHTESE/SAK
18/1854 - 9

MIJ VUESUEHT./VÅR REF.
19/31108

DIJ VUESIEHT./DERES REF.

BIEJJIE/DATO
28.11.2019

Vedrørende endring i forskrift om myndighet mv. etter kulturminneloven - uttalelse fra Sametinget

Vi viser til deres høringsbrev av 18.10.2019 samt tidligere kontakt i sakens anledning.

Innledningsvis vil vi bemerke at Sametinget ikke har mottatt høringsbrevet og høringsnotatet fra departementet for å avgi høringsuttalelse til endring av den nevnte forskriften. Vi har fått kjennskap til høringen og høringsfristen gjennom departementets nettside.

1. Konsultasjoner om myndighetsoverføring til Sametinget

Vi viser også til gjennomførte konsultasjoner om overføring av myndighet etter kulturminneloven. Der ble det drøftet alternativer for departementets behandling av Sametingets ønske om overføring av myndighet ved lov. Innholdet i den myndigheten som kan overføres var ikke tema i den konsultasjonsrunden. På konsultasjonene ble partene på bakgrunn av dette enige om følgende formulering for det videre arbeidet med myndighetsoverføring til Sametinget:

- Departementet vil utrede spørsmålet om Sametingets myndighet etter kulturminneloven, herunder hvordan myndighet skal overføres, og omtale dette i kulturminnemeldingen. Utredningen kan eventuelt inngå i en bredere gjennomgang av kulturminneloven.

Med denne formuleringen aksepterte Sametinget at overføring av myndighet ved forskrift i forbindelse med ikrafttredelse av regionreformen fra 01.01.2019, kan gjennomføres. Sametingspresidenten ga samtidig uttrykk for at om en slik utredning resulterer i at myndigheten ikke overføres ved lov, må Sametinget vurdere hvordan man skal stille seg som forvaltningsmyndighet etter kulturminneloven.

2. Om forslaget til forskrift

Sametinget registrerer at det i forslaget til ny forskrift foreslås at tilsvarende myndighet overføres Sametinget som til fylkeskommunen, jf. §§ 3 og 4 i forslaget til forskrift. Dette er i tråd med tidligere signaler som vi har oppfattet, og Sametinget har langt på vei har sagt seg enig i den samme myndigheten som blir overført fylkeskommunene også skal overføres Sametinget. Men det vi tidligere har konsultert om er måten det blir gjort på og som departementet nå skal følge opp videre i den kommende stortingsmeldingen, jf. ovenfor.

På bakgrunn av dette mener vi at det er noen sider ved forslaget til forskrift som er svært problematiske for Sametinget fra et prinsipielt ståsted. Vi vil her også påpeke at det faktisk er Sametinget som per i dag har størst erfaring og kompetanse i kulturminneforvaltningen i Norge når det gjelder samiske kulturminner og kulturmiljøer.

Det første er forskriftens § 2 sjette ledd under Riksantikvarens myndighet, jf. § 3. Sametinget kan ikke se at det er aktuelt at Riksantikvaren skal ha myndighet til å kunne fastsette at Riksantikvaren har forvaltningsansvaret også for samiske kulturminner, og at disse da skal være

unntatt fra Sametingets forvaltningsmyndighet. Det er i alle fall slik vi tolker denne bestemmelsen i § 2 sjette ledd, jf. § 3 andre ledd siste punktum og § 3 fjerde ledd siste punktum. Vi kan ikke helt se hvilke samiske kulturminner som vil være aktuelle i en slik kontekst. På bakgrunn av dette foreslår vi at § 2 sjette ledd ikke omfatter samiske kulturminner og at forskriften endres i tråd med dette der det er nødvendig.

Det andre er forskriftens § 3, jf. kulturminneloven § 8. Det finnes automatisk fredete kulturminner/kulturminnetyper som ikke er avklart med hensyn til om de er samiske eller ikke. Dette gjelder særlig i forhold til enkelte arkeologiske kulturminnetyper, og de finnes innen flere regioner og på tvers av regionene/fylkene. Hvor vidt fylkeskommunene eller Sametinget skal være dispensasjonsmyndighet for disse kulturminnene bør avklares. Dette for å sikre forutsigbarhet i forvaltningspraksis og enhetlig myndighetsutøvelse på tvers av regionene. Avklaringen må skje i samråd med Sametinget.

Det tredje er forskriftens § 7 tredje og fjerde ledd under underretningsplikt mv. Sametinget mener det er svært problematisk at Riksantikvaren kan overprøve Sametingets vurderinger i kulturminnesaker i kraft av Sametingets stilling som folkevalgt urfolksparlament. Det forutsettes derfor at Sametinget først konsulteres ved en ev. overtakelse, jf. prosedyrer mellom statlige myndigheter og Sametinget. Vi minner om at Riksantikvaren er konsultasjonspliktig dersom de vurderer beslutninger som strider mot Sametinget innstillinger eller vedtak. Det forutsettes videre at Sametinget kan påklage Riksantikvarens overtakelse til departementet dersom det etter konsultasjoner ikke oppnås enighet, og at det skal gjennomføres konsultasjoner i tråd med konsultasjonsprosedyrene før departementet fatter vedtak i spørsmålet. Det bør fremkomme av forskriften eller forelegget til forskriften.

Det fjerde er forskriftens § 13 om klage. Sametinget mener også her at det er prinsipielt uheldig at Riksantikvarens kan overprøve Sametingets vedtak i kulturminnesaker. Vi viser også her til konsultasjonsprosedyrene og at Riksantikvaren er konsultasjonspliktig, jf. ovenfor. Det bør fremkomme av forskriften eller forelegget til forskriften.

3. Om økonomiske og administrative konsekvenser

Vi konstaterer at departementet antar at denne myndighetsoverføringen ikke har vesentlige økonomiske og administrative konsekvenser. Her vil vi imidlertid påpeke at Sametinget fortsatt har mindre ressurser til kulturminneforvaltning sammenlignet med fylkeskommunene. Sametingets oppgaver på kulturminnefeltet må gis nødvendige budsjettrammer slik at kulturminneforvaltning i Sametinget kan gjennomføres på en forsvarlig måte. En forsvarlig forvaltning avhenger av faktorer som tilgang på stillingsressurser, tilskudds- og skjøtselsmidler samt et oppdatert kunnskapsgrunnlag på feltet. De største utfordringene i samisk kulturminneforvaltning framover er knyttet til den store geografiske spredningen av samiske kulturminner, den signifikante økningen i antall automatisk fredete samiske bygninger samt manglende kartfesting av samiske arkeologiske kulturminner. Sistnevnte er til hinder for Sametingets mulighet til å bidra substansielt og effektivt i arealplanlegging. Mangelen på stillingsressurser i forvaltningen av samiske kulturminner generelt og i samisk bygningsvern spesielt, vanskeliggjør en forsvarlig forvaltning. Viktige satsingsområder og oppgaver får ikke nødvendig og ønsket prioritet noe som også kan få betydning for muligheten til å nå nasjonale mål på kulturminnefeltet.

En annen forutsetning er at Sametinget og ansvarlig statlig myndighet gjennom dialog og konsultasjon oppnår en felles forståelse av hvordan tilskudd til samisk kulturminnevern overføres Sametinget. Som vi tidligere har tatt opp med departementet, er Sametinget ikke fornøyd med at midlene til automatisk fredete samiske bygninger ikke følger budsjettordningen til Sametinget for øvrig, uten er øremerket og dermed ikke kan brukes slik Sametinget erfarer det er mest behov for. Private eiere av fredede bygninger er pålagt et stort ansvar for å ta vare på disse. Sametinget er opptatt av at eierne av slike bygg sikres likeverdig og god oppfølging ved ivaretagelsen av egne bygg. Sametinget er den forvaltningsinstans som best kjenner eiernes behov, Vi stiller oss derfor uforstående til at departementet da skal prioritere bruk av disse midlene ned på detaljnivå. skal pålegge Sametinget best kjent med deres behov og vi forutsetter derfor at departementet retter opp i denne skjevheten snarest.

Vi forventer også at det blir gjennomført konsultasjoner med Sametinget før ev. nye tilskuddsordninger på kulturminnefeltet blir innført.

4. Konklusjon

Som vi har vist er det noen sider ved forslaget til forskrift som er svært problematiske for Sametinget fra et prinsipielt ståsted. Vi håper derfor at departementet godtar at § 2 ikke omfatter samiske kulturminner, at forskriften endres i tråd med dette samt at Riksantikvarens og departementets konsultasjonsplikt fremkommer av forskriften eller forelegget til forskriften. Dersom ikke departementet kan stille seg bak dette og foreta nødvendige endringer og avklaringer av forskriften i tråd med vårt forslag, ber Sametinget om konsultasjoner før forskriftsendringen vedtas, jf. prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget.

Vi legger til at for enkelte automatisk fredete kulturminner/typer er det behov for en nærmere avklaring på om det er Sametinget eller fylkeskommunene som er dispensasjonsmyndighet. Avklaringen må skje i samråd med Sametinget.

Vi ber også om en oppsummering av høringsuttalelsene til forskriftsendringen og at denne oppsummeringen oversendes Sametinget etter høringens slutt.

Vi viser også til den gjeldende budsjettordningen for Sametinget og forventer at alle tilskuddsmidler til Sametinget heretter følger denne ordningen.

Vi minner til sist om den kommende utredningen av Sametingets myndighet etter kulturminneloven og presentasjonen av dette i den kommende stortingsmeldingen om kulturminnepolitikken. Sametinget ser frem til å få den i hende.

Heelsegh/Med hilsen

Sunniva Skålnes
ossodatdirektevra/avdelingsdirektør

Andreas Stångberg
fágajodiheaddji/fagleder

*Tjaatsege lea elektrovneles jááhkesjamme jih seedtesávva vuelietjaalegaph/
Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.*

Áejviedáastoje / Hovedmottaker:

Klima- og miljødepartementet Postboks 8013 Dep. 0030 OSLO

Kopijja / Kopi til:

Riksantikvaren Postboks 8196 Dep. 0034 OSLO